

LUD

Jedynе pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca: Książk Stanіslaw Piasecki
Redaktor odpowiedzialny: Stanіslaw Bęben

PRENUMERATA: W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 6\$000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 6 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Północnej 2\$50 dolary; w Urugwaju 3 pesy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu”: Kurytyba — Av. Dr. Jayme Reis 115
Adres dla listów: Kurytyba — Caixa Postal 155 Paraná, Brasil

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: do 3 razy należy przysłać 5\$000. — Ogłoszenia płaci się zawsze z góry, inaczej nie umieszczają się. Ogłoszenia można płacić znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 200 rejsów

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domań kiego, Krzyzanowskiego, Kubisa, Majewskiego, w kawiarni Dr Rydygiera

Czarne chmury nad Europą.

Niepewne kroki Francji. — Co wróży Konferencja w Hadze.

W tym tygodniu nastąpi otwarcie Konferencji w Hadze. Głównymi stronami będą: Francja i Niemcy, a dopiero za nimi idą Stany Zjednoczone, Anglja i inne narody.

Samo zwołanie Konferencji jest wynikiem dobrze obmyślanej polityki niemieckiej, stale dążącej do zrzuconia z siebie ciężarów nałożonych im przez traktat wersalski. Na pierwszym planie figuruje będą żądania niemieckie; natychmiastowa ewakuacja wojsk francuskich z Nadrenji, oddanie im zagłębia Saary, oraz uregulowania, oczywiście na korzyść Niemiec, odszkodowań wojennych. Nie na tem jednak zakończą się żądania niemieckie; uzyskawszy jedne, przejdą do następnych, zobaczymy wkrótce jakich.

W nierównie gorszej pozycji stoi się na konferencji Francja. Najdzie się w roli wierzyciela wobec dłużnika (Niemiec), który po to przyjeżdża, ażeby wykroczyć się sianiem od płacenia odszkodowań wojennych, a z drugiej strony Francja stanie w pozycji dłużnika wobec Stanów Zjednoczonych. Na domiar niepowodzeń francuskich, upadek a raczej usunięcie się Poincaré'go od steru rządu pogarsza pozycję Francji. Wprawdzie, pod groźną sytuacją krytycznej Briand, dawniejszy minister Spraw Zagranicznych, sforsmował nowy gabinet, który otrzymał wotum zaufania, ale z zamilczonym zastrzeżeniem, że poprowadzi tę samą politykę co jego poprzednik Poincaré, tak, że obecny rząd przezwala prasa paryska „rządem Poincaré'go” lub też „Gabinetem haskim”.

Nowy, prowizoryczny gabinet ma trudny orzech do zgryzienia. Najpierw spłata długów amerykańskich; właśnie 1-go sierpnia upłynął termin płatności pierwszej francuskiej raty w wysokości 400 milionów dolarów. Dawny rząd Poincaré'go obstawał za wykonaniem zobowiązań dłużnych wobec Ameryki. Parlament jednak francuski, widząc ociąganie się Niemiec w placeniu odszkodowań wojennych oraz innych zobowiązań wobec Francji, powziął już dawniej uchwałę, domagającą się odroczenia płatności długów amerykańskich.

Tymczasem Ameryka Północna urguje stanowczo o dotrzymanie daty płatności i nie chce zgodzić się na żadną zwłokę; Sprawa ta ma być poruszoną na Konferencji haskiej.

Francja ma wytoczyć argumenta streszczające się w mniej więcej w ten sposób: Uregulowanie długów francuskich zależy jest od wykonania zobowiązań ze strony niemieckiej; Francja — oświadcza Briand — nie może płacić więcej, aniżeli otrzymuje od swego dłużnika Niemiec, gdyż inaczey zeszlaby do rządu państw pobitych. Nie wiadomo czy Ameryka uzna te argumenty i co powie Anglja.

Znamiennym faktem jest, że Ameryka odsuwa się w ostatnich latach od Francji, a zbliża się do Anglii. To porozumienie amerykańsko-angielskie wpłynęło na politykę francuską, zmuszając ją do szukania gdzieś innej oparcia. O ile bowiem zwycięzka Francja tuż po wojnie w łączności z innymi państwami koalicyjnymi dążyła do pełnego wykorzystania zwycięstwa trzymając Niemców pod bronią, to od kilku lat polityka francuska zgięła się i jak słusznie stwierdza jeden z publicystów polskich, weszła na drogę szukania, niebezpiecznej dla siebie samej, ugody z Niemcami. Ten sam publicysta tak, się wyraża o obecnej polityce francuskiej:

„W naszym przedświadczeniu obecna polityka rządu francuskiego, polityka z Niemcami i „likwidacji następstw wojny” prowadzi z fatalną koniecznością do nowej wojny w Europie. A to dla tej prostej i rzeczywistej przyczyny, że ugoda można urzeczywistnić tylko przez całkowite zadowolenie dążeń polityki niemieckiej. Niemcy wysuwali i wysuwają swe postulaty kolejno: naprzód było zniesienie kontroli nad zbrojeniami, uregulowanie sprawy odszkodowań, wpuszczenie Niemiec do Ligi, teraz zaś jest przyjęcie planu Younga, ewakuacja Nadrenji i oddanie Zagłębia Saary, potem przyjdzie przyłączenie Austrii, rewizja granicy polsko-niemieckiej, zwrot kolonii i tak dalej. Kto chce oprócz pokój w Europie na zadowolenie Niemiec, ten musi ich zadowolić całkowicie. Zatrzymanie się w pół drogi zrujnuje cały plan, a Niemcy pchnie do urzeczywistnienia swych postulatów drogą wojny. Kto myśli logicznie, ten wie, że chcąc urzeczywistnić ideę pokoju powszechnego przez zadowolenie Niemców, trzeba wypełnić wszystkie ich żądania, a więc i rozbiór Polski. Ten ostatni postulat niemiecki zaś prowadzi z siłą fatalną do wojny

polsko-niemieckiej, która musi (podobnie jak to było w roku 1914) przekształcić się w wojnę powszechną.

To też nadzieja Brianda, zapewnijającego nas, że Konferencja w Hadze, na którą państwa wniosą wiele lojalności i dobrej woli, doprowadzi do rozwiązania obecnych zawikłań — są bardzo niepewne. Nie przyniesie ona uspokojenia ale raczej dorzuci ognia do tlącego się zarzewia.

Ks. Jan Pałka

Wiadomości. Z POLSKI.

PANCERNIKI WŁOSKIE W GDYNI.

Do wojennego portu w Gdyni zawinęły dwa pancerniki włoskie „Piza” i „Ferruccio”. Są to okręty Żegluga szkolnej z kiworno, na których młodzi oficerowie marynarki uczą się sztuki morskiej.

Młodzi matkowie zostali mile przyjęci przez marynarzy polskich. Z tej okazji wydano na cześć gości obiad.

ANGIELSKI DOSTOJNIK KOŚCIOŁA W POLSCE.

Zwiedziła Kraków wycieczka reprezentantów sfer katolickich z Londynu w liczbie 70-ciu osób. W wycieczce bierze udział Arcybiskup Westminster, Ks. Kardynał Bourne. Po powitaniu gości przez duchowieństwo krakowskie, przedstawiciele miasta i przez szereg osób z kolonii angielskiej, goście udali się do hoteli, po czym zwiedzili zabytki Krakowa. Zabawiwszy w Krakowie 3 dni dostojni goście, udali się do Zakopanego.

PROCES KOWALSKIEGO.

Proces przewodcy marjawickiego Kowalskiego, skazanego przez Sąd Okręgowy w Płocku na 4 lata więzienia, ponownie rozpatrzony zostanie przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w końcu miesiąca sierpnia. Kowalskiego bronić będą adwokaci: Śmiarowski i Kobyłański. Obrona zgłosiła wniosek o powołanie nowych świadków z pośród marjawitów płockich i łódzkich.

WSTRZYMANIE BICIA PIENIĘDZY.

Mennica państwowa wstrzymała zupełnie na okres dwutygodniowy bicie monet. Ma to na celu umożliwienie remontu mennicy i urlopów letnich pracowników.

RADJO W POCIAGACH POLSKICH.

Na linii Warszawa Kraków Polska Dyrekcja Kolei zaprowadziła pociągi zaopatrzone w odbiorniki radiowe. Obecnie podróżni posiadają nie będzie nużąca, bo każdy pasażer za niewielką opłatą będzie mógł wypożyczyć sobie słuchawki radiowe, będzie mógł posłuchać koncerty, odczyty i najnowsze wiadomości.

Z dziwów Powszechnej Wystawy Krajowej.

48 TYSIĘCY CZECHÓW ZWIEDZIŁO P. W. K.

Z zadowoleniem dowiadujemy się, że propaganda Wystawy w Czechosłowacji przybrała pomocy, odpowiadające powadze tak wielkiego dzieła. Reklama Wystawy obejmuje nie tylko Pragę i 10 większych miast Czechosłowacji z uwzględnieniem ośrodków polskich na Śląsku Czeskim, lecz także miejscowości kuracyjne, jak Karlsbad, Marienbad i inne. Wszędzie można zobaczyć ulotki, druki i plakaty propagandowe.

W Pradze w czasie uroczystości Św. Wacława reklama polskiej wystawy przyjęła wprost imponujące rozmiary. Nad miastem szybował aeroplan, rozrzucający ulotki o Wystawie. Gigantofony (głośniki) montowane na autobusach, rozjeżdżały wśród milionowego tłumu głosząc hasła w rodzaju: „Zwiedzajcie największą Wystawę w Europie; 35 kilometrów drogi na Wystawie w Poznaniu; i tym podobnie. Prasa napisała o Wystawie

przeszło 260 artykułów w ciągu 3 tygodni. Poza tem silna propaganda kinowa.

To też rezultat wzmożonej propagandy nie dał długo czekać na siebie. Zwiększenie ilości zwiedzających odbiło się na ilości wiz. wystawianych przez konsulaty polskie w Czechosłowacji. Do 10-go lipca przeszło 80 tysięcy Czechów zwiedziło Wystawę.

Jesteśmy pewni, że poznanie Polski przez tak liczne rzesze Czechosłowacji wzmożni jeszcze spójnię jaka istnieje między dwoma czołowymi narodami słowiańskimi w Europie.

KTO ZWIEDZA WYSTAWĘ?

Wycieczka oficerów lotewskich i estońskich.

Wycieczka młodzieży polskiej z Nowego Jorku.

Wycieczka z Rumunii ze sfer inteligentnych, zorganizowana przez Towarzystwo Przyjaciół Polski.

Pomijamy, wliczając bardzo licznych wycieczek z każdego zakątka Polski.

WNUCZKA KRASZEWSKIEGO

We Lwowie żyje p. Zofia Kraszevska wnuczka autora „Starej Baśni”, licząca około 60 lat, pozbawiona wszelkiej opieki, sama głuchoniema. Mieszka przy ulicy Kraszevskiego 11. a żyje dzięki ludziom dobrej woli. Niedawno skrajono jej resztki klejnotów. Pamiątki po wielkim dziadku musiały dawno już sprzedać na życie. Należałoby się zajęć nieszczęsną jej dola.

POLSKA NAJŻYWIOTNIEJSZY NARODEM W EUROPIE.

Przyrost ludności w Polsce stał się ostatnio w Niemczech przedmiotem żywego zainteresowania.

Urządowa statystyka niemiecka zajęła się ostatnio gorliwie szczegółowym zbadaniem zagadnień, dotyczących się liczby dorastającej corocznie młodzieży, oraz liczby urodzeń i śmiertelności wśród tej młodzieży. Żywotność Niemiec — według statystyki niemieckiej — jest zagrożona. Polacy pozostawiają daleko w tyle przodujące od wielu lat na tem polu Niemcy.

Liczba urodzeń w 30-milionowej Polsce zaczyna dorównywać liczbie urodzeń w Rzeszy, która posiada 64 miliony ludności.

Pod względem liczby zawieranych małżeństw polacy przewyższają wszystkie narody. Liczba ślubów w Polsce prawie dorównywa liczbie dorastającej młodzieży.

Tęgo zjawiska nie obserwujemy w żadnym innym kraju na świecie.

Rok ubiegły, 1928 był pod tym względem rokiem rekor-

dowym. Na 350 000 par dorosłej młodzieży 300 000 par wstąpiło w związku małżeński. Jeśli zważyć, że na przykład w roku 1925 zarejestrowano nowych małżeństw niecałe 200 000, to obecny stan rzeczy okaże się naprawdę imponującym.

W Niemczech i we Francji liczba zawieranych małżeństw stoi oddawna na niezmiennym poziomie.

W Szwecji, Norwegii, Szwajcarii, Danji, Finlandji, Estonji i Lotwii, wskutek wielkiej ubóstwa ziemi, liczba młodych małżeństw maleje. Już w niedalekiej przyszłości Polska osiągnie przewagę liczebną nad swoimi potężnymi sąsiadami. Liczba urodzeń w Niemczech jest coraz mniejsza w Polsce stosunek jest wzrost odwrotny. W roku 1928 zanotowano blisko 1 000 000 urodzeń.

Ogólna liczba urodzeń w Niemczech tylko nieznacznie przewyższają poziom polski. Berlin jest tem zaniepokojony. Polska jest najżywiotniejszą narodem w Europie.

KAWA I HERWA BRAZYLJSKA NA TARGACH WSCHODNICH WE LWOWIE.

Na przyszłych Targach Wschodnich, które odbywają się corocznie w miesiącu wrześniu we Lwowie, ma być wystawiona kawa i herwa brazylijska przez firmy brazylijskie za S. Paulo gdy chodzi o kawę, zaś z Parany gdy chodzi o herwę. Będzie to zastęp tak Dyrekcji Targów Wschodnich jak i Ministerstwa Przemysłu i Handlu, że pozyska dla swego kraju towar bezpośrednio z kra-

W eksporcie, a nie jak dotychczas, przez pośrednika, którym to pośrednikiem były zazwyczaj Niemcy wywdzięczający się nam za to wojna celna, gdy chodzi o eksport polski. Towar bezpośrednio sprowadzony będzie nadto tańszy i lepszy.

Obecnie Poselstwo Polskie w Rio de Janeiro i konsul R. P. w Kurytybie porozumiewają się z Instytutem Kawy w São Paulo i Instytutem Herwy w Kurytybie i Florianopolis w sprawie zorganizowania pawilonów wystawowych na Targach Wschodnich dla swoich produktów.

Z Brazylii.

Kurytyba

GENERAL SANTA CRUZ W KURYTYBIE. Niedawno zamianowany inspektorem garnizonu wojskowych w Brazylii general Santa Cruz odwiedził w tych dniach garnizon wojskowy w Kurytybie.

PLAGA NIEDOKŁADNYCH ZEGARÓW. Jeden z dzienników brazylijskich w Kurytybie zwraca uwagę na nieporządek jaki panuje wśród zegarów publicznych. Jedne przyspieszają o kwadrans, inne znowu opóźniają, a bardzo mała liczba jest takich zegarów, które oznaczają dokładnie godzinę. Dziennik ów nalega, ażeby prefektura, poczynając od naprawy swego zegara na ratuszu, zmusiła do regulowania wszystkich posiadaczy publicznych zegarów.

NOWA DROGA Z S. PAULO DO KURYTYBY. Prace nad wybudowaniem drogi z S. Paulo do Kurytyby postępują w szybkim tempie. Pozostaje jeszcze przebudowanie na przestrzni Capão Bonito—Ribeira; będzie ono ukończone jeszcze w tym roku.

W ten sposób miasta stołeczne dwóch stanów połączą się wygodną komunikacją, której przejazd będzie trwał nie dłużej niż 8 godzin.

Naturalnie, że nowa droga przyczyni się wielce do rozwoju handlu i przemysłu w obydwóch stanach.

W OKOŁO WYBORU PREZYDENTA. Studenci Uniwersytetu w Kurytybie założyli Komitet, mający za cel popierać kandydaturę p. Julio Prestes.

Parana.

WYWÓZ BANANÓW. Ostatnio wywieziono z Parana 4000 peków bananów do Montevideo na statku Almirante Jacaguay, 5000 peków bananów do Buenos Aires na statku Mysland.

EMIGRACI POLSOY. Na statku „Comte” przybyło do Parana 24 wychodźców polskich.

Udali się oni do interioru stanu Parany.

São Paulo.

JAPONCZYCY W S. PAULO. Jedną z wielkich firm japońskich przysłała do S. Paulo 2000 robotników specjalistów w wyrobieniu jedwabiu, ażeby założyć kulturę jedwabników na wielką skalę.

Santa Catharina.

FRANCISZKANIN O. DANIEL HOSIIN BISKUPEM W LAGES. Ojciec św. zaszczytny O. gwardjana Daniela Hosiina godnością biskupa w Lages.

Nominacja ta sprawiła w Sta. Catharinie wielką radość. Nowy biskup urodził się 2.IV.

1890 w Gaspar w municypium Blumenau. W 1910 roku wstąpił do zakonu OO. Franciszkanów, a 1917 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Przez kilka lat był proboszczem w Blumenau, następnie gwardjanem (przełożonym) w klasztorze OO. Franciszkanów w Kurytybie a także w Petropolis.

Rio Grande do Sul.

OSIEDLE DLA TRĘDOWATYCH. „Sociedade Leprosaria Rio Grandense” (Towarzystwo dla trędowatych w Rio Grande) informuje, że budowa zakładu dla trędowatych posuwa się naprzód.

Miejsce wyznaczono na wysepce Francisco Manoel w odległości 53 kilometrów od Porto Alegre. Tam przeznaczono 25 hektarów dla zabudowy, której koszt ma wynosić 3000,000 milrejsów.

Z Santa Maria przybył do Erechim oddział wojska w liczbie 60 ludzi, ażeby oczyścić okolice od napadów bandytów João Ignacio.

GRYPA. W różnych miejscowościach Stanu zachorowało szereg ludzi na grypę.

W samym Porto Alegre jest chorych na grypę około 5,000 ludzi.

Ze świata.

Z Rzymu.

OJCIEC ŚWIĘTY LUBI MŁODZIEŻ.

Ojciec święty przyjął na audjencji wycieczkę Stowarzyszenia Katolickich Dzieci. Organizacja ta rozpowszechniona jest w 200 diecezjach i grupuje 30 tysięcy dzieci.

POCZTA WATYKAŃSKA

Ojciec św. zwiędził nowo wybudowaną pocztę papieską, a to z okazji otrzymania pierwszego listu, który nadesłano z Hong Kong.

ROK JUBILEUSZOWY PRZEDUŻONY.

Ojciec św. ulegając życzeniu katolików, przedłużył rok jubileuszowy aż do czerwca 1930 r. W ten sposób osoby, które nie zdołały uzyskać odpustów jubileuszowych będą mogły skorzystać z przedłużenia.

Niemcy.

LOT „ZEPPELINA”

Nowy wielki balon powietrzny „Conde Zeppelin” udał się z Berlina do Stanów Zjednoczonych. Tuż przed odjazdem, policja wykryła jednego osobnika, który usiłował przejechać się na „gapę”. Co więcej, w czasie lotu, zauważono drugiego gościa nieproszonego, który zdołał się ukryć przed okiem policji przy odjeździe.

SIOSTRA EKSCESARZA WILHELMII. W NĘDZY.

Księżniczka Wiktorja, siostra ekscesarza niemieckiego Wilhelma II. popadła w nędzę ostatnią. Była ona, kilka lat temu, bardzo bogata, ale małżeństwo z aktorem rosyjskim Zubkowym, zawodowym hulaką, puściło wielkie dobra, pałace i kosztowności księżniczki na hulatyki jej przygodnego małżonka.

Obecnie księżniczka sprzedawała ostatni swój pałac a wynajęła skromny domek. Bogate meble poszły na licytację.

Austria.

WYKRYCIE AMUNICJI.

W mieście Linz policja wykryła 10 skrzyń amunicji przeznaczonych dla księcia Starhenburg, szefa faszystów austriackich.

Hiszpanja.

BURZA NISZCZY WYSTAWĘ W BARCELONIE.

W sobotę przeszła ponad Barcelonę straszna burza. Wśród grzmotów i błyskawic powstał nagły silny wicher, który wyrządził wielkie szkody; zniszczył on także część obecnej wystawy.

Rosja.

KRWAWA WALKI O ZBOŻE CHEROPOW Z SOWIETAMI.

W różnych okęgach Ukrainy ludność czynnie zwalcza zarządzenie władz sowieckich. W okęgu Mariupolskim we wsi Husarki sowieci miejscowi odmówił urzędowanie przeprowadzenia akcji magazynowania zboża. Chłopi miejscowi podpalili dom przewodniczącego organizacji komunistycznej, który sprowadził do wsi tak zwaną brygadę robotniczą w celu rekwirowania zboża.

W okęgu kijowskim podpalono lokal sowieci miejscowego we wsi Wowczaki oraz ciężko pobito komunistę Miszczaka.

W okęgu Konotopskim włóścianie z Nowoaleksandrówki oraz ze wsi Atiuzy na zebraniach postanowili nie oddawać zboża spółdzielniom sowieckim.

We okęgu Ługańskim we wsi Tyszkowce oddział G. P. U. przeprowadził masowe rewizje w poszukiwaniu zboża, przy czym znalazł 50 ton zakopanych w ziemi.

W okęgu Poltawskim wyprzedził z kilku wsi wydelegowanych przez władze robotników, którzy mieli kontrolować ilość zboża z nowych zbiorów.

W okolicach Białej Cerkwi włóścianie zamordowali komunistę Ligorezskowa, który kierował akcją zbożową i denuncjował włóścian ukrywających zboże.

Chiny i Sowiety.

Konferencja zwołana w celu uspokojenia zatargu sowiecko-chińskiego na tle kolei transsyberyjskiej dochodzi do ugody.

St. Zjednoczone

NIEBEZPIECZEŃSTWA MURZYŃSKIE DLA DZIELNICY POLSKIEJ W BUFFALO. Nowo wybudowany dworzec kolei New York Central przy ulicy Gurliiss bezsprzecznie ucieszył wszystkich Polaków, gdyż ten wspaniały dworzec stanął w polskiej dzielnicy wbrew protestom sier ze środowiska.

Gmach ten wielce upiększył cały teren dzielnicy. Po otwarciu, niema wątpliwości, iż da się odczuć jeszcze większy ruch handlowy w okęgu Broadway Fillmore, już obecnie uznawanych za drugie największe centrum w Buffalo.

Niestety, ten świetny nabytek nie obejdzie się bez kosztu dla Polonii. Zmieni on w wielkiej mierze jednolitość narodowościową dzielnicy polskiej, o ile nie spowoduje zupełnego wyrugowania z niej wszystkich Polaków. Prawdopodobnie ostatnia przepowiednia jest trafniejszą, gdyż wiadomym jest, że chociaż Polacy są niezrównanie tolerancyjni, nie lubią jednak sąsiedować z ludźmi innego koloru.

Pewien bogacz murzyński już wykupił kilka posiadłości w sercu starej dzielnicy polskiej, aby pobudować na nich hotele dla murzynów.

Dzielnica polska w Buffalo szczyliła się dotychczas tem, że była najbardziej jednolitą dziel-

nicą polską w dużych miastach amerykańskich.

CO OŚWIADCZYLI LEKARZE AMERYKAŃSOY NA DO ROCZNYM ZJEJZDZIE. Jedźtak, abyś długo żył, — radzili mówcy na dorocznej konwencji Amerykańskiego Stowarzyszenia Medycznego.

Jeden z lekarzy wyjął, że większość jego pacjentów chorowała z powodu nienależytego odżywiania się i że po poprawieniu ich diety większość wyzdrowiała. Inne dodał, że każdy może dodać wiele lat do swego życia przez trzymanie się diety. Potem lekarze orzekli, że uważają za właściwą dietę.

Czas leczenia pigułkami mijają. Nastają teraz czasy leczenia dietą; zdaniem lekarzy, dieta w ostatnich latach została uznana za największy środek pomocniczy medyczny.

Szczególnie osoby liczące około 50 lat, powinny być ostrożne w jedzeniu, zdaniem dr. M. Fishbeina z Chicaga.

Przeciętny mężczyzna, doszedł do 50 lat, może spodziewać się, że dożyje 70 lat. Jeżeli jednakowoż pilnuje swej diety i zachowuje proste przepisy higieny, może żyć 5 do siedem i pół lat dłużej. Kto chce żyć 75 lat, niech pilnuje swego talerza, powiedział Fishbein.

Dr. L. Langstroth z San Francisco, wybitny badacz diety, powiedział, że badał 501 osób, które przyszły do niego z różnymi chorobami, jak wysokie ciśnienie głowy.

Pacjenci ci jedli jak przeciętni Amerykanie — chleba, mięsa, kartofli, słodkich deserów, cukru i tak naprzekład w ilości około 79 procent. Są to przeważnie artykuły spożywcze bez witamin. Natomiast tak zwane „żywności ochronne”, bogatej w witaminy, jak jajka, mleko, owoce, jarzyny, jedli tylko 12 procent.

Dr. Langstroth zmienił ich dietę w ten sposób, że żywność ochronną spożywali w ilości 70 procent. Wynik był zadziwiający. Niemal wszyscy chorzy uczuli wkrótce polepszenie a wielu zupełnie wyzdrowiało.

LEKARZE CHCA WYLECZYĆ ROBOTNIKÓW ZATRUTYCH RADEM.

Uczni z federalnego biura zdrowia publicznego w Washingtonie badają obecnie około 200 robotników fabrycznych, narażonych na działanie promieni radu, aby ocenić ich od skutków nowej choroby przemysłowej. Badania robione są przy pomocy elektroskopu, prowadzonego z Europy.

Dr. Thompson, który kieruje badaniami, powiedział, że obecnie jest 42 wiadomych wypadków zatrucia radem w Stanach Zjednoczonych i że 21 robotników zmarło już z nowej choroby.

CALY ŚWIAT ZASYPANY DOLARAMI.

Według ogłoszonych danych Departamentu Handlu Stanów Zjedn. długi europejskich państw w roku 1928 wynosiły w północnej Ameryce 1488 milionów dolarów. Według prywatnych statystyk wynosiły one 2096 milionów dolarów.

W roku 1913 Stany Zjednoczone posiadały wszystkiego za 350 milionów dolarów papierów wartościowych obcych państw. Dzisiaj mają ich 13 razy więcej.

W Kanadzie jest dolarów amerykańskich sześć razy więcej, niż było przed wojną. W południowej Ameryce 25 razy

więcej t. j. 2500 milionów dolarów.

Ogólna cyfra długów obcych państw u Stanów Zjednoczonych wynosi olbrzymią sumę 15 miliardów 61 milionów dolarów, gdy przed wojną było ich tylko na 2 miliardy 625 milionów.

UPAŁY.

W Nowym Jorku panują straszne upały dochodzące do 33 stopni w cieniu. Ludność kryje się w cieniu drzew, lub też wyjeżdża do gór.

Wiadomości

W KILKU SŁOWACH.

— Gwałtowny pożar zniszczył we Wiedniu bardzo piękny pałac biskupi.

— Wulkan Etna wyrzucił chmury popiołu, który grubą warstwą pokrywa okolicę.

— Włochy budują ogromny aeroplan o sile 6 tysięcy koni; ma on połączyć drogą lotną Rzym-Montevideo.

— W Buenos Aires policja odkryła worek, w którym znajdowało się kompletnie pościarowane ciało jakiejś kobiety.

— Księżna de Bedford, 63-letnia staruszka jest zamienianą lotniczką. Odbyla podróż aeroplanem z Anglii do Indji i z powrotem, ustanawiając rekord dla staruszek-lotniczek.

— W dniu 1 go sierpnia, jako w dzień demonstracji komunistycznych, aresztowano wielu komunistów w Paryżu, Berlinie, Bernie, Warszawie.

— Do Ameryki Południowej przyjeżdża angielska misja ekonomiczna w celu zawiązania silniejszych stosunków handlowych Brazylii z Anglią.

— W Kanadzie niezwykła ostra posucha zniszczyła do części sale ogrody kwiatów i jarzyn.

— Gabinet fiński podał się do dymisji.

— W Budapeszcie odbył się międzynarodowy Zjazd esperantystów, w którym wzięło udział 27 przedstawicieli narodów.

— Generał Calles, eksprezydent Meksyku nie chce udzielić informacji o polityce swego kraju dziennikarzom paryskim.

— Rząd chiliński przedsięwziął energiczną propagandę przeciwko alkoholizmowi.

Telegramy

— Między Bułgarią a Jugoslawią toczą się układy w sprawie wzajemnego sporu.

— W Porto Alegre pożar zniszczył posiadłość Antoniego Pazendli e Cia. Szkody obliczają na 400 tysięcy milrejsów.

— W Hadze rozpoczęła się dzisiaj Konferencja. Miasto przedstawia nadzwyczajne ożywienie.

— W Lizbonie zmarł arcybiskup lisboński.

— Wulkan „Etna” uspokoił się.

SPRAWA POLSKO-LILEWSKA PRZED LIGĄ NARODÓW.

Niedawno temu Litwa wniosła skargę przed Ligą Narodów o zatargi pograniczne. Polska ze swej strony wysłała do Ligi Narodów swoje uwagi. Dwóch członków Ligi Narodów pp. Adatki i Quinones de Leon przystąpili do skrupulatnego przestudowania noty polskiej.

Adubo Paraná są najlepsze nawozy sztuczne.
PATRZ OGŁOSZENIE

Koloniści

DOŚWIADCZENI
W ROLNICTWIE
UŻYWAJĄ TYL
KO MASZYN OD
FIRMY:

Casa Hackradt

CURITYBA, Rua 15 de Novembro 96.

CAIXA POSTAL 420.

Dobre żniwo

mogą mieć rolnicy, jeśli będą używać
NAWOZÓW z Fabryki

„Paraná“

Zakupicie **MĄCZKĘ z KOŚCI** tylko **MARKI PARANÁ**, znajdującą się u nas zawsze na składzie różne **NAWOZY ZAGRANICZNE** jak: **SALETA CHILIJSKA** jedynie prawdziwa **NAWOZY AZOTOWE**.

Od miesiąca Lipca 1928 do Maja 1929 roku wysłano tych nawozów aż **2.516.101,6 tonn** co dowodzi, że są najlepsze i tych ludzi woła niżeli innych

RENANIA-FOSFAT
SUPERFOSFAT 15 proc.
SULFAT POTASOWY
CHŁOBEK POTASOWY

oraz **SPECJALNE MIESZANINY** na plantacje.

Dla **TOWARZYSTW ROLNICZYCH** oraz dla kupców dajemy specjalną zniżkę.

POTRZEBUJEMY AKTYWNYCH SPRZEDAWCÓW.

ALBANO BOUTIN & Cia.

RUA BOULEVARD CAPANEMA 155

CAIXA POSTAL 332 — TELEFON 226

Curityba — Paraná

FABRYKA w São Lourenço w PRZEDUŻENIU
RUA ASSUNGUY.

POTRZEBA STOLARZY U

Tiburtius & Cia.

Rua Desembargador Motta 26
CURITYBA.

Służąca

umiąca trochę gotować i ładnie pracować, potrzebna dla polskiego małżeństwa bez dzieci, w Cambará. Pensja miesięczna 60\$000. Po półrocznej służbie zwrot kosztów podróży. — Wiadomość w Redakcji „Ludu”.

Rozmaitości.

TESTAMENT DZIWAKA.

Zmarły niedawno w Indianopolis w Stanach Zjednoczonych, w wypadku automobilowym Wil H. Lata zostawił oryginalny testament. Mianowicie, majątek swój, wynoszący 80 tysięcy dolarów, zapisał na różne cele społeczne i dobroczynne. Z tym jednakże zastrzeżeniem, że pieniądze te leżeć będą w banku przez 200 lat i dopiero potem zapis ten, który razem z procentami wynosić będzie 160 milionów dolarów, rozdzielony będzie na wyszczególnione w testamencie cele.

TRZĄSIENIE ZIEMI ODKRYŁO SKARB.

Okolica Murchison na Nowej Zelandji została 17 go czerwca nawiedzona przez silne trzęsienie ziemi. Geolog jednego z towarzyszy naftowych, Spencer, skonstatował, że powierzchnia ziemi na terenie objętym katastrofą, podniosła się znacznie. Linia trzęsienia ziemi biegnie środkiem rzeki Mitakihiti. Jako przyczynę katastrofy Spencer podaje wielką podziemną eksplozję gazów naftowych. Po zbadaniu warunków na powierzchni mas ziemi, uczony geolog stwierdził, że w pewnej głębokości pod tym terenem znajdują się olbrzymie złoża złota.

CENNE WAZY.

W lutym 1928 roku, dwaj wieśniacy, bracia Wenner z Lotaryngji, przyszli do pewnego starożytnika w Metz, przynosząc mu do oceny, a w danym razie do sprzedania, cztery wielkie wazy brązowe, widocznie starożytne. Powiadali, że wazy znaleźli podczas kopania dośgłębokiej piwnicy, na gruncie ich matki, właścicielki małej karczmy w Bouzonville, o 30 kilometrów odległej od Metz. Na miejscu tem stało, przed wielu laty, opactwo, od dawna już nieistniejące. Dwa ciężkie dzbanki z wąską szyją do nalewania i jedna z pary amfor, jakie używano do wina w odległej starożytności, zachowane były doskonale; druga amfora, widocznie uszkodzona motyką podczas kopania, no-

siła wyraźne ślady niezbyt umiejelnej naprawy.

Starożytnik z Metz, długo wahał się z oznaczeniem wartości pięknych waz, aż narazie pewna dama, która odwiedzając sklep starożytnika, zobaczyła wazy, ofiarowała za nie dwa tysiące franków. Bracia Wenner, zadowoleni tak piękną ceną, wrócili z pieniędzmi do Bouzonville.

Wazy przechodziły następnie przez wiele rąk. Aż narazie przed kilku tygodniami, dwaj amatorowie angielscy oświadczyli, że gotowi są nabyć wszystkie cztery wykopane wazy brązowe, dla londyńskiego British Museum za sumę 6.330 funtów szterlingów (około 240 tysięcy milirędów). Nie mając jednak przy sobie takiej sumy, dali znaczący zastrzeżenie, że wazy, które są w posiadaniu British Museum, dla londyńskiego British Museum za sumę 6.330 funtów szterlingów (około 240 tysięcy milirędów). Nie mając jednak przy sobie takiej sumy, dali znaczący zastrzeżenie, że wazy, które są w posiadaniu British Museum, dla londyńskiego British Museum za sumę 6.330 funtów szterlingów (około 240 tysięcy milirędów).

Znawcy twierdzą, że wazy i amfory należą do rzadkich i cennych wyróbów staro-lotaryngjskich, które są rzecze z doskonałego brązu, a wiek ich szacuje się na 4 do 6 wieków przed erą chrześcijańską. Para dzbanków i para amfor są w swoim rodzaju, unikalnymi. Wielki obdarzył je piękna patyna starościsła, barwy ciemno oliwkowej, choć pomimo to, różne szczegóły ornamentacyjne zachowały się jak nader doskonale. Wszystkie potwierdzają twierdzenie, uważane często za wulgiaryjną hipotezę, że cywilizacja kraju, nazwanego w działawiatm wieku naszej ery Lotaryngją (od cesarza Lotara II), sięga nader odległych wieków, choć okazy i zabytki tej epoki, niezbyt jasno wyświełlanej przez badaczy starożytności, należą do rzadkich wyjątków. Najcenniejsze jest zatem wykopalisko braci Wennerów.

KONFLIKT KAWALERÓW Z WŁADZAMI MIEJSKIEMI.

Pomiędzy zarządem miasta Gotha a rządem Rzeszy wywiązała się oświekawa nieporozumienie. Rada miasta ostatnio postanowiła, że wszyscy mężczyźni nie żonaci, którzy przekroczyli 30 lat życia i płacą 5

Nauka Praktyczna

prowadzenia ksiąg handlowych, Arytmetyki i Języka portugalskiego za 20\$000 miesięcznie w INSTYTUTU TECHNICÓ COMMERCIAL
Rua Comendador Araujo 276

POSZUKIWANIA.

Michał Jadołowski poszukuje p. Marię Idzik wdowę, która przebywała przez dłuższy czas w Kurtybie. O ileby kto wiedział o jej zamieszkanu uprasza się o udzielenie informacji pod adresem: Michał Jadołowski — Cor. São José dos Pinnaes — Colonia Maricy — Paraná

Klinika Chirurgiczna

RUA AQUIDABAM N. 66.
Telefon N. 448.

Chorych zamieszcowych przyjmuje się na stały pobyt. Nowy aparat Rougensa (Ato-X). Specjalność: choroby chirurgiczne, kłóble i dróg moczowych.

Dr. Antoni Rydygler

NAM DO SPRZEDANIA młyn o dwóch kamieniach świeżo pobudowany, w miejscu bardzo przystępnym, wraz z kawałkiem ziemi, nadającym się do cegielni, dla znakomitej gliny. Blisze informacje u właściciela: Itayopolis — Mema Michał Kostecki.

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich, wiedeńskich i paryskich szpitalach. Praktyka ogólna.

Leczy specjalnie choroby skórne, weneryczne, pecherza i włosów.

Klinika dla dzieci. — Leczy Żyłki oraz rany na nogach bez operacji.

Leczy sztucznymi promieniami Diatermia

Konsultorium i rezydencja:

Rua 15 de Novembro 5. Przyjmuje od 10 do 12 i od godz. 4-jej do 6-jej.

Rez: Rua C. Araujo 970 — Telefon 494

ELIXIR 914

1 pastylki 914.

Kilkudniowe zazywanie: 1) Oczyści krew, 2) Sprowadza znik przeczów, pian, swędzenia ran i t. p. 3) Usuwa reumatyzm, ból głowy i g. ści. 4) Usuwa objawy syfilistyczne. 5) Wzmocnia trawienie. Elixir 914 nie atakuje żołądka, jest najlepszym środkiem czyszczącym krew, uznanym przez okulistów i lekarzy chorób syfilistycznych.

Dostępny przez Urząd Zdrowia D. N. z S. Paulo N.26 z 21 2 -1916.

TYRANIA ZWYCZAJU.

W życiu codziennym spotykamy bardzo wiele konwenansów, znaków umownych dla wyrażenia różnych stanów wewnętrznych, stanów umysłowych i t. p.

Takim znakiem umownym jest ścisła reka na dowód uchybności, prawdziwej czy udanej uchybności kapelusza, wszelkie sposoby powitania, ukłonów, oznak grzeczności i t. p.

Czasami pewne jednostki na wyjątkowych stanach, zmuszone do częstych tego rodzaju ceremonii cierpią na tem dotkliwie.

Jedną z ofiar takich konwenansów jest prezydent Stanów Zjednoczonych, który według obowiązującego ceremoniału, podaje i ścisła reka każdemu obywatelowi amerykańskiemu na audjencji.

Prezyden Hoover przyjmował niedawno u siebie wydecekę złożoną z 714 osób, wśród których było 50 moonnych „bow-boyów”. Po entuzjastycznej defiladzie i podaniu reki, Hoover wydał polecenie, że do miesiąca września wszelkie oficjalne przyjęcia z podaniem reki zostają zawieszona. Przez ten czas będzie leczył swe sturlorowane ręce, pokryte bolesnymi odciskami.

Prezydent amerykański mógłby się zdobyć na szcuną urzędową reka, by nie pozbawiać swych obywateli tego zaszczytu!

KONCERY I REKLAMA Z NADCHMUR.

Ameryka znów wymyśliła nowy sposób reklamy. Pewien przemysłowiec, sławny fabrykant papierosów zakupił aeroplan, zaopatrzył go w aparaty amplifikacyjną i z oboków zaczął ogłaszać nowe porządki, jakiego, zużyte na pożytek dzieci.

A V I S O .

Rodacy

Chcący sprowadzać rodziny z Polski jak również osobiście udający się do Ojczyzny.

Korzystajcie z najlepszej pory do podróży.

Comp.

Chargeurs Reunis

Sud Atlantique

PRZEDSTAWICIEL NA PARANÁ:

P. TEOFIL G. VIDAL

RUA 15 DE NOVEMBRO N. 115.

AGENCI FIRMY:

Ladislau Bukowski, Ponta Grossa — Paraná — Praça Barão de Guarana N.4 — Caixa postal 174.

João Szkleniarz — Prudentopolis — Paraná — Praça 15 de Novembro 4.

Albin Piotrowski — Ivaty — Paraná.

Ludowico Hawryluk — Iraty — Paraná.

Stanislau Głuszczyński — Marechal Mallet — Paraná.

João Zawadzki & Cia — Fluvopolis — Paraná.

Wł. Kacprzak — Rio Claro — Paraná.

Kółko Rolnicze, adres Ks. Zdzisławy — São Mathews — Paraná.

Francisco Pasternak — Itayopolis — Alto Paraguassu — Estado Santa Catharina.

Czeslau Sopala, Tres Barras — Francisco Bojarski, Ouro Verde

Nawozy PAULISTA

w mączce z kości

i nawozy, które fabrykuje

Julio Garmatter i Spółka

Są do nabycia jedynie w składzie:

Casa Vermelha

Eurico Fonseca & Cia.

Rua José Bonifacio N.127 — Curityba

EKS-KRÓL BEZ PIENIĘDZY.

Eks-król Aman Oullah wrze ze swiat w drodze do Marsylii, zatrzymał się w Port Saidzie.

Przyjmując grupę dziennikarzy, były władca Afganistanu zaprzeczył wiadomości, według której zdolał on uwieść ze sobą wielką sumę pieniędzy.

Oświadczył on przeciwnie, że w tej chwili posiada w kieszeni 6 funtów szterlingów jedynie.

Po sześciomiesięcznym albo rocznym pobycie w Rzymie — mówił dalej — wrócić do mojego kraju nie jako król, ale wyłącznie, by go zobaczyć.

Zostałem bardzo rozczarowany — dodał w mych projektach do przeprowadzenia reform, których kraj mój wcale nie miał ocenić.

WALKA Z ALKOHOLIZMEM W MEKSYKU.

Według wiadomości, otrzymanych z Meksyku, nowe prawo, ustanawiające oświeceniowy ustroj prohibicyjny, weszło w życie w całym kraju.

Na mocy tego prawa wszystkie zakłady, sprzedające napoje alkoholowe, muszą być zamknięte o 9-jej w nocy, a nie, jak dotąd, o północy. Zainteresowani rozpoczęli już podobną gwałtowną kampanję przeciwko nowemu prawu.

SKROMNOŚĆ POETY.

D'Annunzio, chcąc zakomunikować światu swój powrót do zdrowia po szeregiwie odbytych niewadno kuraacji, kazał obwieścić o tym myślną nowinę salwą armatnią z jedenastu strzałów z własnej baterii zainstalowanej w swoim ogrodzie willi nad Jeziorem Garda.

POTRZEBNY jest chłopiec do drukarni. Wiadomość w redakcji „Ludu”.

KURS PIENIĘDZY.

Dolar	88520
Lira włoska	5449
Frank francuski	539
Angielski funt szterling	423100
Pez argentyński	3580
Frank szwajcarski	15635
Złoty polski	14200

Casa Globo

Rua José Bonifacio N. 122 — Curitiba

Wysprzedaż Roczna Obuwia

W ciągu 30 dni sprzedajemy obuwie po cenach niestychanie niskich. Korzystajcie z tak wielkiej okazji.

Damskie buciki	28\$000	33\$000	38\$000
Męskie obuwie	25\$000	30\$000	35\$000
Obuwie dla dziewcząt	18\$000	22\$000	25\$000

Obuwie dla chłopców oraz i dla dzieci sprzedajemy po cenach bardzo niskich. Odwiedźcie

CASA GLOBO

RUA JOSÉ BONIFACIO N. 122 — CURITIBA

MASZYN DO SZYCIA HAFTOWANIA

Mamy na składzie wielki wybór różnych maszyn do szycia; są droższe i tańsze, nadają się do jakiegokolwiek pracy kra- wieckiej.

Sprzedajemy te maszyny na spłaty miesięczne.

Prosimy odwiedzić naszą stałą wystawę.

RICARDO HOENE

Rua Barão de Rio Branco 278 — 388 — Curitiba
Filia: Rio Negro. Przedstawicielstwo naszej firmy w Ponta Grossa, São Bento, Joinville, Ouro Verde, Tres Barras, Campo Largo

Companha Industrial Brasileira

SUCCESSORES DE

Carlos Schmidlin & Cia.

FABRYKA MASZYN I ODLEWIA ŻELAZA I STALI

Odciska żelazne: Poleca swój dobrze zapracowany skład rozmaitych maszyn i wyrobów żelaznych, jako to: Blachy na kuchnie, żelazka do prasowania, maszyny do kruszenia kukurydzy, ścieczarki, cylindry do ciasta dla piekarni, wagi od 10 do 8000 kilo, piły taśmowe, maszyny do wiercenia drzewa i żelaza, wszelkie maszyny do cegielni, prasy ręczne i na siłę, jak wogóle wszelkie maszyny do jakiegokolwiek przedsiębiorstwa.

SPECJALNOŚĆ: Młyny najlepsze i najpraktyczniejsze jakie kiedy budowano w Paranie lub wogóle w Brazylii.

W razie potrzeby prosimy najprzód odwiedzić naszą fabrykę i przekonanie się.

Avenida Iguassu N. 131 i 133.

TELEFON 824 — Adres Telegraficzny IGUASSU
Curitiba — Paraná

DR. J. VIEIRA DE ALENCAR

Praktykował w paryskich berlińskich szpitalach Klinika Chirurgiczna. Leczy choroby kobiece i drogi moczowe. — Diathermia i Raios Ultra — Violeta.
Konsultorium: Rua 15 de Novembro 47 - 2 piętro (Palacio do Commercio) — Telefon, 1162 — od 10 — 11 i od 3 — 5.

Rez. Avenida Ignassu 105 — Telefon 1023.

Fluxo Sedatina

usuwa kłki i bólesci przy wydzieleniu moczu także i u kobiet w stanie odmiennym i to w ciągu dwóch godzin.

Fluxo Sedatina leczy szybko i skutecznie wszystkie choroby kobiece. Fluxo Sedatina używają z dobrym skutkiem w zakładach położniczych i domach zdrowia.

Dozwolone przez Urząd Zdrowia w São Paulo pod N. 196 z 16-go marca 1912 roku.

Polski Hotel BRASIL

położony w pobliżu dworca kolejowego. Piękne i wygodne pokoje wynajmuje się z utrzymaniem. — Przyjmuje się siolowników. Obiady wysyła się do domu. W każdym czasie są do nabycia ciepłe i zimne potrawy, oraz doborowe trunki i szarasko. Kuchnia doskonała. Ceny od 6\$ do 15\$ dziennie; na dłuższy czas bierze się taniej. Automobil na dworcu. Telefon 822 — Rua Floriano Peixoto 98. — Curitiba.
Właściciel: Leopold Rejniak

Apteka Tell DROGARIA

Sigel Etzel & Cia.

Lekarstwa i preparaty krajowe i zagraniczne.

Vermicida Tell wróg robaków i glist

Farby Tell najlepsze do farbowania ubrań i sukienek.

Fermento Tell ekonomiczne drożdże do ciasta i chleba.

Recepty lekarskie załatwia się prędko i sumiennie.

Prawdziwa Likwidacja kapeluszy damskich w

CHAPELARIA ELITE.
Rua Floriano Peixoto 3.

Ładne kapelusze dla panienek od 6\$000 w górę, dla pań od 8\$000 w górę. Kapelusze dla dzieci szkolnych — są bardzo tanie. Przerabiam i fabrykuję kapelusze damskie oraz piórę i bielię kapelusze słomianej męskie.

APTEKA HUMANITARIA — DROGARIA
Rua Dr. Trojanos Reis N. 3 — Curitiba
Wszelki wybór lekarstw i preparatów krajowych i zagranicznych po cenach niskich.
Recepty lekarskie załatwia się prędko i sumiennie.

POLSKI ZAKŁAD JUBILERSTWA — ZEGARNICTWA
A. N. E. L.
Kazimierza Wójnarowskiego.
Rua Emano Pereira N. 19
przyjmując zegarki, zegary i wszelką biżuterję. Wykonuje naprawy z gwarancją szybko i tanio.

Migrena

i inne bóle głowy ustępują po zażyciu

Cafiaspirina

Doskonały ten preparat reguluje obieg krwi i prędko podnosi stan ogólnego zadowolenia.

CAFIASPIRINA może być zażywana przez każdą osobę z pełnym zafianiem, jest bowiem zupełnie nieszkodliwą.

Jest skuteczna na ból głowy, zębów, uszu bóle w reumatyczne i reumatyczne przeziębienia, na przemęczenie z powodu nocnej pracy i t. d.

Słynne lekarstwo HAEMATOGEN D-RA HOHNELA

rozpoznawane jako cenny swiecie już od 35 lat działa znakomicie przeciw: Anemii, Sklerozie, Suchotom, Malarji — Neurastenji, febrze, grypie, zapaleniu płuc, sklerozie, odrze, chorobom kobiecym, skrofulom, astenji i t. d.

lekarstwo

Haematogen

D-RA HOHNELA

działa zawsze z zapelnym skutkiem.

VANACIOL Grande Tonico Phosphatado

Oczyszcza krew i wzmacnia nerwy.

Co dzień wydają się recepty na to lekarstwo medycy Brazylii Argentyny, mianowicie profesorowie: Dr. Miguel Coato, Austrogesilo, Juliano Moreira, Rocha Faria, Rubião Meira, Dr. Diogo Faria, Dr. Walter Seng, Dr. Luc. Gualterre a toż i inni lekarze.

PONCZOCHY Z SOSNY.

Każdy z nas widział napewno, jak obryzanie sosny ścinane są przez drwali i wędrują, ścięzione nieraz dość daleko, na skraj lasu, skąd różnemi drogami idą do tartaków i fabryk. Nie każdy jednak wie, że z włókien takiej właśnie sosny, drogą wielu przeróbek i reakcji chemicznych, po których włókna rozkładają się na najdrobniejsze cząsteczki. — otrzymujemy damskie pończochy.

Takie włókna sosnowe, po odpowiednim przyrządzeniu, wędrują mianowicie do fabryki sztucznego jedwabiu, gdzie podlegają tak zasadniczym przerobkom, iż nigdy byśmy nie przypuścili, że delikatnie tkane pończochy znanych elegantek zrobione są z sosnowego drzewa.

Oczywiście, przeróbka włókien drzewnych na tak cienki nici jedwabne wymaga bardzo wielu zabiegów, między innymi naprzekład masę drzewną poddawana jest ciśnieniu 50 atmosfer, rozkładana dzięki rozmaitym odczynnikom chemicznym, aż po pewnym czasie tworzy zupełnie płynną masę, wyglądającą niby miód. Ta właśnie masa przy pomocy filtrów oczyszczana jest z wszelkich części nierozwiązanych, a po tem oczyszczeniu wędruje do przedalni, gdzie z niej robią bardzo delikatne nici.

Otrzymane nici najwziane są na szpulki, myte, suszone, czesane, a po pewnym czasie z sosny, mającej mnóstwo włókien, otrzymuje się miliony pojedynczych nitok, z których każda ledwo jest widoczna. Tak właśnie powstaje jedwab sztuczny.

CZEGO JESZCZE POTRZEBUJE DO USZCZESLIWIENIA LUBZKOŚCI.

Imponujący rozwój techniki przysparzając coraz to nowe wynalazki ze wszystkich dziedzin życia, urzeczywistniając najśmielsze fantazje powieściopisarzy i coraz bardziej ograniczając liczbę urzeczywistnionych jeszcze wynalazków.

I oto jesteśmy świadkami para-

dokształcaj sytuacji: trudniej teraz o dobry pomysł na polityczny wywalazek, niż o jego techniczne wykonanie.

To też wielce interesującą jest lista dwudziestu najpotrzebniejszych wynalazków, opracowana przez znanego amerykańskiego organizatora handlu Rogera W. Bobsona, który sądził, że po urzeczywistnieniu tych dwudziestu pomysłów ludzkość pozabyłaby się większości obecnych kłopotów.

A więc: 1) samochód z motorem rotacyjnym i kołami, umożliwiającymi posuwanie się samochodu we wszystkich kierunkach, a więc nie tylko wprzód i wtył, ale i w bok; 2) motor samochodowy systemu Diesla, opalany surową ropą naftową, która jest znacznie tańsza od gazoliny; 3) praktyczny i bezpieczny helikopter — urządzenie umożliwiające prostopadły wzlot samolotu; 4) światło, przenikające przez mgie; 5) silnikowiec, czyli aeroplany bezmotorowe dla dzieci, niejako latające wózek dla dzieci; 6) nowe źródła siły — wykorzystanie promieni słonecznych, przyływów morza, oraz ciepła wnętrza ziemi; 7) doskonały sposób posługiwania się krótkimi falami radiowymi; 8) centralne ogrzewanie całych miast; 9) zimne światło; 10) centralne staacje dla ochładzania mieszkań podczas letnich upałów; 11) zegary radiowe; 12) windy poziome w sklepach, urzędach i przedsiębiorstwach przemysłowych; 13) kaski mówiące — stronica w postaci płyt fonograficznych; 14) fabryczny wyrób rur tunelowych, z których po przebieciu w ziemi przejścia można byłoby szybko zakładać tunele; 15) papier z trawy; 16) pigułki dla roślin zamiast nawozów; 17) szkło elastyczne; 18) pokarm w pigułkach; 19) przerabianie drzew zwykłych w czasie rośnięcia na mahoń za pomocą nasycenia chemicznymi; 20) proszek do zębów, zabezpieczający je przed wszelkimi chorobami i próchnieniem.

Na tem wyzeruje się lista p. Bobsona. Sądzi on, że te wszystkie

wynalazki zostaną dokonane w ciągu najbliższych dwudziestu pięciu lat.

Nieco o rolnictwie.

O nawozach ptasich.

Najlepszym ze wszystkich nawozów ptasich jest nawóz gołębi. Dorównywa on niemal gusnu. Bardzo ceniony jest też nawóz kurzy — mniej kacy i gęsi, chyba, że pochodzą będzie od stada dobrze odżywionego. Już starożytni Kartagińczycy cenili bardzo nawóz gołębi, a i Kato twierdzi, że nawóz ptasi zalicza się do najlepszych i do najskuteczniejszych ze wszystkich innych nawozów.

Nawóz gołębi i kurzy należą do jednych z najskuteczniejszych, należy też przecznie zastosować je. Najbardziej będzie zakopać je na siłno z innymi nawozami lub kompostem. Wiosną można je dać w niewielkiej ilości pod delikatniejsze warzywa. I ogórki i melony i cebula i salata wdzienne będą za takie zasilenie. Rozciekzone w wodzie i czas jakiś pozostawione działaniu powietrza (2 do 3 dni), służą mogą do podlewania roślin warzywnych, kwiatów i do zasilania drzew. Musi być dostatecznie wodą rozcieńczony, by roślin nie spalił.

Na ziemiach lekkich i suchych zastosowania niema, natomiast znakomicie się nadaje w formie stałej, na ziemiach wilgotnych i ciężkich. Pod kwiaty nadaje się tylko w stanie płynnym. Zakładając komposty, doskonale jest warstwami nawóz ptasi dawać. Wzbożaci on masę kompostową w brakujące jej składniki. Miało do dyspozycji większą ilość nawozu kurzego i gołębiego zakładamy z niego specjalną kupę kompostową układając warstwami liście i nawóz. W ciągu kilku miesięcy zlewać obficie wodą i gnojówką podczas suszy i przerobić kilkakrotnie. Tak przygotowany, już jesienią może być zużyty z doskonałym rezultatem do założenia

szparagarni, pod przyszłe pole kalifiorów i inne bardziej wartościowe ogrody w warzywa. Można go przez zimę pozostawić na powierzchni, a wiosną dopiero zabrać i zakopać.

Wesoły kącik.

ZAPOMINALSOY.

Pan Wincenty ma węzelek na chusteczce.

— Naco?
— Zona mi go robiła, żebym nie zapomniiał wrzucić listu do skrzyni.
— No i wrzucił pan?
— Nie, bo żona zapomniiała mi go dać.

NAJSTARSZY ORDER.

Który order jest najstarszy — pytanie może być dość trudne, ale...
— Napewno krzyż domowy — odrzekł zagadnięty.

CUDOWNE OKULARY.

Optyk zachwał kupującemu dobre okularów.
— Czy daleko mogę przez nie patrzeć — pyta kupujący — czy zobaczę rzeczy odległe o osiem godzin drogi?
— Co, osiem godzin? Pan może zobaczyć przez nie na odległość 60 tysięcy mil, może pan nawet księżyc przelnie zobaczycy.

PRZESADA.

— Jak go trzasnął w łeb, to mu zrobił dziurę wielkości dwuzłotki.
— E, przesadzasz!
— No, jeżeli nie jak dwuzłotka, to przynajmniej jak półtora złotego.

OD REDAKCJI.

Wpłacili w Redakcji Panowie: Stanisław Redys 10\$, Stan. Koskowski 5\$, Henryk Klepa 10\$, Kazimierz Kubacki 10\$, Marja Marcinkowska 27\$.

„Oświata”

poleca sztuczki teatralne:

Kradzione nie tuczy, 1 akt	1\$500
Proroczy Sen, 1 akt	2\$000
Błądek opętany ze śpiewem, 1 akt	4\$500
Stryjek Ponsio, 2 akty	2\$000
Mnich, 3 akty	1\$000
Pan Chciwiski, 4 akty	2\$000
Orięta, 3 akty	2\$500
Najnowsze Swaty, 2 akty	2\$000
Filarczy ze śpiewem, 1 akt	4\$500
Zaczerwony młyn	1\$500
Złotych, 2 akty	2\$000
Dziesiąty pawilon, 1 akt	2\$500
Zbiór pantomaim, zeszyt 1-szy	1\$000
„	2-gi 1\$000
Zbiór monologów „	1-szy 1\$000
„	2-gi 1\$000

Książeczki humoru:

1. „Pęknięta mata”	1\$500
2. „Posuchajcie”	1\$500
3. „A to kapitalne”	1\$500
4. „Rzeczka jedeni do drugiego”	1\$500

Echo — Zbiór pieśni, posenek i utworów muzycznych, 16 zeszytów kompletnych 8\$000.
X. Guffné. Książka do ćwiczenia i budowania — wykład lekcji i ewangelji na wszystkie niedziele i święta wraz z nauką wiary i obyczajów z gruntownym wyjaśnieniem roku kościelnego, obrzędów kościelnych, mszy św., śpobozstwa domowego i dla chorych, drogi krzyżowej, jakoteż wyciorzysami Świętych Pańskich. Stron 976, oprawa, piękna w platinie 15\$000.

Biskup Keppler. Więcej radości 7\$000
Stownik 31 tysięcy wyrazów obcych 18\$000

Rzymskie Martyrologium 4\$500
Mszał Rzymski. Książeczka do nabożestwa łacińsko-polska, papier brawiarszy 11\$500

Zasady kulturalnych form towarzyskich dla młodzieży 2\$500
Fabiola 3\$500

Podania i powieści ludowe 3\$500
Deotylna. Panienka z okienka 7\$000
Ochorowicz M. Uniwersalna książka kucharska 8\$000

„OSWIATA” ma na składzie większą ilość broszur: **Św. Teresa od Dzieciątka Jezus** i **Św. Stanisław Kostka z Nowoną** — i 5 obrazkami w cenie \$500, lutni 5\$000.

BACZNOŚĆ! Nie namyślajcie się. Najlepszym piwem jest tylko **Imperial-Pilsen**